

Neyðugt við eini havumhvørvislóg undan oljuleiting

Við atliti til, at vit um vónandi ikki ov langa tíð fara undir oljuvinnu á føroyskum øki, havi og valt at leggja uppskotið fram, tí tað m.a. tryggjar føroyskum myndugleikum neyðugu heimildirnar til at áseta reglur um útleiðing frá boripallum segði Eyðun Elttor, landsstýrismaður, tá hann tok orðið undir viðgerðini av havumhvørvislógini.

JAN MULLER

Eyðun Elttor, landsstýrismaður visti á, at lógin eigur koma ikki at flóða í mál, at vit fara undir at kunna hvørt fóta es sepa havumhvørvislógini til okkara viðurskiða. Tí uppskotið er teimliga meira, at eitt av teimum ómöguliga dæmum lóg.

Hann visti eisini á, at sambandið við eina komandi áttunda ára føroyskum havumhvørvislógini er, at tað er tað sama, at vit hava ábyrgdina yvir, at umhvørvislógir verða tikin í oljuleiting, sum er føroysk lógting, verður dentur lagdur á, at oljuleiting skulu taka umhvørvislógir á øllum stigi, um tað er í ferri verksemi. Soleiðis er heimild í lógini at krevja, at tað í sambandi við avvar verkætlanir verða gjørdar kanningar um umhvørvislógir.

Oljuleitingin hava skrivað sær hetta aftanfyrirsvið og hava eftir áheitan frá føroyskum oljuleitingum - skipað seg eitt samstarv (GEM samstarvið), har myndskanningar av umhvørvis- og naturvörðuskittum verða gjørdar. Fleiri føroyskir stovnar taka lut í samstarvinum, soleiðis at teir fáa økta vitan um oljuleiting, men eisini fyri at teirra vitan og kanningarurslit kunnu koma oljuleiting til góðar. Endamálið hjá GEM er at tryggja noktandi vitan um umhvørvisvörðuskittum, aðrenn farið verður undir íraðandi borningar á føroyskum øki segði landsstýrismaðurin.

Okkara krev

Hann legði to dent á, at tað

er ikki bara oljuleiting, sum skulu týrreika seg. Vit skulu eisini gera okkum greitt, hvat vit krevja av teigunum og hvat vit vilja loyva teimum. Her kemur tað inn í myndina, at oljuleging bara er karmur um komandi oljuleiting - hoi er ikki ein umhvørvislóg sum so. Hon hevur t.d. eina heimild um, hvørji evni kemikalur kunnu latast út í sjógv frá boripallum og øðrum havstöðum. Tað er hetta, sum havumhvørvislógini ger, m.a. við í § 30 í uppskotið at áseta, at landsstýrið eftir at danski umhvørvismálaráðharrin hevur uttalað seg - kann áseta reglur hesum viðvíkjandi. Slíkar reglur verða í vestureuropa ásettir samsvarendi til málum frá einum bolki undir OSPAR-sattmalinum, sum lótingið samtykti 23. oktober í fjór. Við tað at til málum javnan verða dagførd orsakad av nýggjari vitan um árinum av einstoku evnum, verður tað hildið skilgott, at slíkar reglur verða ásettir í kunning, so vit skjótt kunnu laga okkum eftir tilráðingunum. Frá danskari síðu hevur verið nevt, at einki eigur at vera til hindurs fyri, at umboð fyri føroyskar umhvørvismyndugleikar taka lut saman við teimum í OSPAR-samstarvinum.

Meiri orka til umsiting

Landsstýrismaðurin visti á, at tað tíverri helst er rætt at siga, at vit ikki hava lagt stovregis dent á at menna okkara umhvørvislógguv og okkara umhvørvislógting. Hann metti, at tað er neyðugt at seta meiri orku

av til at umsita umhvørvislógir. Engin tvi er um, at vit eiga at seta av ta orku, sum er neyðug fyri at umsita í hvussu er tann partin av havumhvørvinum, sum hevur við eina komandi oljuleiting at gera, tí umráðandi er, at henda nýggja vinnugreini avirkar havumhvørvið og harvið fiskivinnuna sum minst. Sum fráður haldi og tað eisini vera rætt, at vit gera okkara avirkar galdandi evnsum at tjóða fóra, tí vit kenna sviðan av arinunum frá idnarlöndunum fyri sanna, soleiðis sum t.d. PCB-kanningar hava vist. At stríðast moti dalkingini frá idnarlöndunum er eisini eitt mál, sum samgongan hevur tikið við í samgonguskjalið.

Tilbúgving

Kapittul 11 í uppskotið snýr seg um tilbúgving í sambandi við móguliga olju- og kemikaludalking. Landsstýrismaðurin segði, at eisini her hava útlitini fyri ein komandi oljuleiting verið ein katalysator fyri at fáa gongd á eitt arbeiðið, sum kortini atti at verið gjørt fyri langari tíð síðani. Vinnuamálstýringin varð í fjór settur skjótt á eina verkætlan um at gera eina

Eyðun Elttor, landsstýrismaður við oljuleiting, her avmyndaður saman við leitistjóranum hjá Saga Petroleum, Terje Hagevang. Saga er nettupp eitt av teimum oljuleitingum, sum leggur alstóran dent á reini umhvørvi.

tilbúgvingarætlan fyri Føroyar. Fyrst verður dentur lagdur á at greiða ábyrgd arbeiðið, gera innangongdir v.m., men seinni verður helst eisini hugt at, hvørji útgættir t.d. Vaktar- og Bjargingartænastuni torvar fyri til fulnar at kunna basa móguligari havdalking. Oljuleging heimilur okkum annars at krevja av oljuleiting, at tey hava neyðuga útgætt ella atgongd til útgætt fyri at avmarka dalking, um eitt hvort ohapp skuldi hent.

Eyðun Elttor visti á, at umhvørvismál hava seinnu arini fingið alsamt stóri tyding í tilvitani hjá fólki. Samstundis sæst á teirri orgunum av aljóða sáttmálum, sum snúgva seg

um umhvørvismál - tað verið seg um biodiversitet, havdalking, burðardygg nýtslu av tilfeingi, vakstrarhúsgass ella annað - at heimurin sær út til at hava áannað, at skal nakað munagott spyrjast burður, so má samstarvast tvørtur um landamark.

Fyri okkum føroyingar, hvors tilvera er so teit knytt at livinum í sjónum, haldi eg tað sum nevt verða umráðandi, at vit sum minsta-mál koma okkum uppi tann partin av aljóða samstarvinum, sum hevur við havdalking at gera. Eg ætli mær um stutta tíð at seta eitt umhvørvisráð við umboðum fyri lands- og kommunalar myndugleikar, vinnu- og á-

hugafelag o.s.fr., soleiðis at vit fáa sett okkara umhvørvislógguv í perspektiv og evna til nokur tilmáli, sum kunnu gerast grundarlagið undir einum framtíðar heimdarpolitikki á umhvørvislógguv segði Eyðun Elttor, landsstýrismaður m.a. tá havumhvørvislógini varð til viðgerðar á tingi.

Tingmenn tóku sum heild undir við at seta í gildi donsku lógina við umróddu broytingunum. Vist varð á, at tað hevur stóran tyding, at vit fáa greið og skipað viðurskiða á hesum so tyðandi øki, aðrenn ein oljuleiting tekur seg upp í føroyskum sjógv.

Málið fór í Trivnaðarnevndina til viðgerðar.

Føroyar fáa skjótt sína egnu havumhvørvislóg

Føroyskir myndugleikar fáa við eini nýggjari havumhvørvislóg nú ábyrgdina av øllum havumhvørvinum innan fyri føroyska fiskimarkið og fara harvið at lúka treytir í aljóða konventiónum so sum OSPAR. Lótingið viðgjordi herfyri uppskot til havumhvørvislóg, sum eisini fær stóran tyding fyri komandi oljuleiting undir Føroyar

JAN MULLER

Í farna mánað varð uppskot »Uppskoti til ríkislovgáttimáli um at seta í gildi fyri Føroyar »anorðning om i-krafttræden for Færoerne af lov om beskyttelse af havmiljøet« lagt fyri lótingið. Elttor viðgerðina á tingi fór málið í nevd og fer í næstum at koma til 2. og 3. og harvið endaliga viðgerð í tinginum.

Tað var Eyðun Elttor, landsstýrismaður í olju- og umhvørvismálum, sum legði uppskotið fyri tingið. Í viðmerkingunum stendur m.a. at tað í lógini frá 1993 um leiting eftir olju og gassi á føroyskum øki varð álagt, at arbeiðsetningurin hjá

oljuráðleggingarnevndini eisini skuldi vera at gera uppskot til lóg og kunngerðir viðvíkjandi oljudalking av havumhvørvinum. Oljuráðleggingarnevndin boðaði í 1996 frá, at hon metti, at havdalking frá boripallum og umsiting av umhvørvisreglum fyri útleiðing frá boripallum átti ikki at verða viðgjørt í oljubopi einans, tí slík mál eru tvørgangandi og hoyra av rottum heima í umhvørvislógguvini hjá umhvørvismyndugleikum. Landsstýrið tok undir við hesum sjónarmiði og setti ein arbeiðsbólki. Arbeiðsbólkurin hevur síðani arbeiðt við at laga donsku havumhvørvislógina til føroysk viður-

skifti, soleiðis at landsstýrið í størsta móguligan mun hevur ábyrgdina fyri havumhvørvinum innan føroyska fiskimarkið, herundir útleiðingarlógvum frá borivirksemi, dumping ol.

Tá nýggja havumhvørvislógini er komin í gildi er føroyska lógguv innan havumhvørvið samsvarandi tí donsku. Føroyar kunnu tá lúka treytirnar í konventiónum, sum Danmark hevur ratifiserad, t.d. OSPAR. Tað verður Heilsufroðiliga Starvsstovan, sum kemur at umsita nýggju havumhvørvislógina saman við Vaktar- og Bjargingartænastuni. Neyðugt verður at økja um mánningina á Heilsufroðiliga Starvsstov-

uni og verður neyðugt við uppáttur stóri orku, tá id oljuleiting kemur at fara fram. Hjá Vaktar- og Bjargingartænastuni er neyðugt at betra um móttøkuna av frábodanum, betra um eftirlitið við føroyska havokunum, betra um útgættina til tilbúgving og upptøku av oljudalkingum, betra um upplæringina av mánningum og at fáa játan til keyp av meiri útgætt. Roknast má sostatt við, at umsiting av nýggju lógini fer at krevja økta orku komandi árin.

Flokkarnir á tingi tóku sum heild undir við at seta donsku lógina við broytingum í gildi.

TIL SØLU

	Arg.
Peugeot 405 GTX DIESEL	95
Mercedes 300 DIESEL	87
Toyota Hi Ace 2400 van, sera góður	88
Mitsubishi Pajero 4x4 D persónbilur	86
Ford Thunderbird v/ skaða	89
Chevrolet Monza 1.8	89
Toyota Camry 1800 GL	86
Nissan Sunny 1,4 L	87

Figging kann útvegast

Bilfriðkan
 Velbastaðvegur
 110 Tórshavn
 Tlf. 317300 - 284700